

Rada Európskej únie

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

APOS

Asociácia pre občiansku spoločnosť

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Informačná brožúra pre menej rozvinuté regióny o Európskom parlamente ako spolutvorcovi európskych verejných politík.

Táto informačná brožúra je súčasťou série materiálov, ktoré vznikajú v rámci projektu „Participácia ako kľúč k modernej verejnej správe“, ktorý realizuje Asociácia pre občiansku spoločnosť. Všetky užitočné informácie o projekte nájdete na webovej stránke www.oeuropa.sk. Cieľom projektu, je zvýšiť záujem širokej verejnosti vo vybraných slovenských krajoch o témy fungovania verejnej správy na Slovensku, ale aj v Európe. V sérii brožúr sa postupne dozviete o tom, ako fungujú európske inštitúcie, ako si volíme svojich zástupcov do Európskeho parlamentu, aký dopad na Slovensko majú európske politiky alebo aké sú hlavné princípy fungovania verejnej správy.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci operačného programu Efektívna verejná správa.

Základné informácie

Rada Európskej únie je dôležitým rozhodovacím orgánom Európskej únie. Rokuje o právnych predpisoch, prijíma ich. V prípade potreby môže koordinovať politiky členských štátov.

Členovia Rady sú ministri jednotlivých krajín, rozdelení do rôznych zložení podľa zamerania. Tiež má viac ako 150 pracovných skupín a výborov, ktorých členmi sú úradníci zo všetkých členských krajín EÚ.

Rada uplatňuje v rámci svojej práce trojstupňový postup. Keď Rada EÚ dostane návrh od Komisie, skúma ho spolu s Európskym parlamentom. Toto skúmanie je inak nazývané čítanie a prechádza tromi úrovňami:

1. Pracovná skupina - je zvolená podľa zamerania návrhu, preskúma návrh a následne výsledok skúmania predkladá Výboru stálych predstaviteľov.
2. Výbor stálych predstaviteľov (Coreper) - ich práca je závislá od stanoviska Pracovnej skupiny. V prípade, že môžu dospieť k dohode bez diskusie, Coreper nemusí zasadať. Pokiaľ je diskusia potrebná, Coreper zasadne. Po ukončení diskusie sa návrh ďalej posúva Rade EÚ.
3. Rada (v zložení podľa zamerania návrhu) - si prejde výsledky od Coreperu. Pokiaľ bol výsledok v ňom prijatý bez diskusie, je zapísaný, ako bod A - teda môžu ho prijať bez diskusie. Časti, ktoré neboli doriešené, sa zapisujú ako bod B, a tie Rada prerokuje a následne sa kompletne výsledky hlasovania automaticky zverejňujú¹.

História

- 23. júl 1952: bola podpísaná Parížska zmluva, ktorou bolo založené Európske spoločenstvo uhlia a ocele (ESUO). V rámci tohto spoločenstva bola zriadená Osobitná rada ministrov ESUO.
- 8. september 1952: konalo sa prvé zasadnutie Osobitnej rady ministrov ESUO v Luxemburgu. Neskôr sa z tejto Osobitnej rady stala Rada Európskej únie.
- 1. január 1958: boli podpísané Rímske zmluvy, ktorými bolo založené Európske hospodárske spoločenstvo (EHS) a Európske spoločenstvo pre atómovú energiu (Euratom). Spolu s nimi vznikla aj Rada EHS.
- 25. január 1958: konalo sa prvé zasadnutie Rady EHS, ktorému predsedal vtedajší minister zahraničných vecí v Belgicku Victor Larock.
- 2. júl 1965: Francúzsko oznámilo, že sa nebude zúčastňovať na zasadnutiach Rady, keďže nesúhlasilo s jednami o financovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky. Táto udalosť je známa ako "Kríza prázdnej stoličky", ktorá sa vyriešila až v roku 1966, tým, že pokiaľ ide o zásadné hlasovania, hlasovanie musí byť jednomyselné.
- 1. júl 1967: boli prijaté zmluvy o zlúčení (Coreper I a Coreper II), ktorými sa vytvorila jedna Rada pre ESUO, EHS a Euratom. Coreper bol prípravny orgán Rady.
- 1. júl 1987: bol prijatý Jednotný európsky akt, ktorým bol umožnený voľný pohyb tovaru, osôb, služieb a kapitálu. Rozšírilo sa ním aj používanie hlasovania kvalifikovanou väčšinou v Rade.
- 1. máj 1999: bola prijatá Amsterdamská zmluva, ktorou sa generálny tajomník Rady stal vysokým predstaviteľom pre spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku.
- 1. február 2003: bola prijatá Zmluva z Nice, ktorej súčasťou bolo rozšírenie používania hlasovania kvalifikovanou väčšinou v Rade a tiež sa zaviedla posilnená spolupráca medzi jednotlivými členskými štátmi EÚ.

Rada Európskej únie postupne rozširovala aj počet členov, postupne s pribúdajúcimi štátmi, ktoré vstupovali do EÚ. Najväčšie rozšírenie sa konalo 1. mája 2004, kedy do EÚ vstúpilo 10 krajín, medzi ktoré patrila aj Slovenská republika. Rada EÚ sa zmenšila len jedenkrát, a to vystúpením Spojeného kráľovstva z EÚ 31. januára 2020².

1. <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/decision-making/>

2. <https://www.consilium.europa.eu/sk/history/?filters=1734>

Činnosti

1. Prejednáva a prijíma zákony Európskej únie - Rada EÚ rokuje o prijatí legislatívy zvyčajne spolu s parlamentom. V prípade, že prejednávajú legislatívu, v ktorých majú výlučnú rozhodovaciu právomoc, robia tak na základe predloženia právnej úpravy od Európskej komisie.
2. Koordinuje politiky členských štátov - koordinuje politiky v nasledovných oblastiach:
 - „hospodárska a fiškálna politika - Rada koordinuje hospodárske a rozpočtové politiky členských štátov s cieľom posilniť správu ekonomických záležitostí v EÚ, monitoruje ich rozpočtové politiky a posilňuje fiškálny rámec EÚ a zaoberá sa aj právnymi a praktickými aspektmi eura, finančnými trhmi a pohybmi kapitálu
 - vzdelávanie, kultúra, mládež a šport - v týchto oblastiach prijíma Rada politické rámce a pracovné plány EÚ, v ktorých sa určujú priority pre spoluprácu medzi členskými štátmi a Komisiou
 - politika zamestnanosti - Rada na základe záverov Európskej rady o situácii v oblasti zamestnanosti v EÚ vypracúva ročné usmernenia a odporúčania pre členské štáty³”
3. Rozvíja spoločnú zahraničnú a bezpečnostnú politiku EÚ - Rada EÚ vymedzuje a vykonáva zahraničnú a bezpečnostnú politiku na základe usmernenia Európskej rady
4. Uzatvára medzinárodné zmluvy - Európska komisia rokuje o prijímaní medzinárodných zmlúv s organizáciami alebo inými štátmi a po ukončení rokovaní Rada EÚ rozhoduje o podpise a uzavretí zmlúv (zmluva sa uzatvára až po prijatí v Európskom parlamente). Zmluvy sa môžu týkať rôznych oblastí.
5. Prijíma rozpočet EÚ - Rada EÚ spolu s Parlamentom prijímajú rozpočet EÚ. Rozpočtové obdobie Európskej únie je totožné s kalendárnym rokom. Rozpočet je zvyčajne prijatý v decembri a začína sa plniť 1. januára nasledujúci rok.

Mimoriadne zasadnutie Európskej rady

zdroj: <https://multimedia.europarl.europa.eu>

Zloženie rady EÚ

Rada EÚ má 10 rôznych zložení, ktoré sú roztriedené podľa oblastí, o ktorým momentálne rokujú. Sú to:

- Poľnohospodárstvo a rybnárstvo (AGRIFISH) - na tejto Rade sa zúčastňujú všetci ministri z členských krajín a komisári pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, zdravie a bezpečnosť potravín, námorné záležitosti a rybnárstvo. Medzi oblasti, ktoré riešia patrí:
 - Spoločná poľnohospodárska politika
 - Pravidlá vnútorného trhu pre poľnohospodárstvo
 - Lesné hospodárstvo
 - Ekologická poľnohospodárska výroba
 - Kvalita výroby a bezpečnosť potravín a krmív pre zvieratá
- Konkurencieschopnosť (COMPET) - patrí do zodpovednosti ministrov všetkých členských krajín zodpovedných za obchod, hospodárstvo, priemysel, výskum a inováciu, kozmický priestor. Na základe toho, do jej kompetencie patria 4 základné oblasti:
 - Vnútorný trh
 - Priemysel
 - Výskum a inovácia
 - Kozmický priestor
- Hospodárske a finančné záležitosti (ECOFIN) - tejto Rady sa zúčastňujú ministri hospodárstva a financií zo všetkých členských krajín EÚ a taktiež aj komisári, ktorí majú v náplni svojej práce zodpovedajúce oblasti. Riešia sa tu nasledovné oblasti:
 - Hospodárska politika
 - Daňové záležitosti
 - Finančné trhy a pohyb kapitálu
 - Hospodárske vzťahy s tretími krajinami
- Životné prostredie (ENVI) - zúčastňujú sa jej ministri, ktorí riešia otázky životného prostredia a komisári zodpovední za životné prostredie a oblasť klímy. Rada je zodpovedná za oblasti:
 - Chránenie prirodzených biotopov
 - Udržiavanie čistoty vzduchu a vody
 - Zneškodňovanie odpadu
 - Toxické chemické látky
 - Udržateľné hospodárstvo
- Zamestnanosť, sociálna politika, zdravie a spotrebiteľské záležitosti (EPSCO) - tejto Rady sa zúčastňujú ministri členských krajín za oblasti zamestnanosti, sociálnych vecí, zdravia a spotrebiteľských záležitostí. Taktiež sa jej zúčastňujú aj komisári, ktorí majú v kompetencii zodpovedajúce oblasti. Venuje sa týmto oblastiam:
 - Zamestnanosť
 - Sociálna politika
 - Ochrana spotrebiteľa
- Vzdelávanie, mládež, kultúra a šport (EYCS) - je zložená z ministrov zodpovedných za vzdelávanie, kultúru, mládež, médiá, komunikáciu a šport. Zúčastňuje sa jej aj komisár, ktorého oblasť pôsobnosti je vzdelávanie, kultúra, viacjazyčnosť a mládež. Zameriava sa na:
 - Kultúrne dedičstvo
 - Podpora kultúry a tvorivej činnosti
 - Povzbudzovanie študentov a učiteľov k mobilite
 - Pohybové aktivity
 - Sociálna inklúzia prostredníctvom športu
- Zahraničné veci (FAC) - zúčastňujú sa jej ministri obrany, pre oblasť rozvoja a obchodu. Zabezpečuje:
 - Jednotnosť
 - Konzistentnosť
 - Efektívnosť

- Všeobecné záležitosti (GAC) - jej súčasťou sú ministri členských krajín zodpovední za európske záležitosti a komisár, ktoré oblasťou práce sú medziinštitucionálne vzťahy (prípadne iní komisári v závislosti od predmetu rokovania). Je zodpovedná za nasledovné oblasti pôsobnosti:
 - Rozširovanie EÚ
 - Viacročný finančný rámec
 - Politika súdržnosti
 - Inštitucionálny rámec usporiadania EÚ
- Spravodlivosť a vnútorné veci (SVV) - tvoria ju ministri spravodlivosti a vnútra členských krajín EÚ. Je zodpovedná najmä za tieto oblasti:
 - Základné práva
 - Voľný pohyb osôb
 - Vysoká úroveň ochrany obyvateľov
- Doprava, telekomunikácie a energetika (TTE) - zúčastňujú sa jej podľa programu rokovaní ministri dopravy, energetiky, telekomunikácií. Zasadnutí sa zúčastňujú aj komisári zodpovední za príslušné oblasti. Zodpovedá za:
 - Udržateľné dopravné systémy
 - Trhy s energiami - bezpečnosť dodávok, energetická efektívnosť, prepojenie energetických sietí
 - Telekomunikačné siete
 - Kybernetická bezpečnosť
 - Podpora inovácie⁴

Predsedníctvo Rady EÚ

Predsedníctvo plní 2 hlavné úlohy:"

- Plánovanie a vedenie zasadnutí Rady a jej prípravných orgánov: Predsedníctvo vedie zasadnutia rôznych zložení Rady (s výnimkou Rady pre zahraničné veci) a prípravných orgánov Rady, ktoré zahŕňajú stále výbory, ako napr. Výbor stálych predstaviteľov (Coreper), a pracovné skupiny a výbory zaoberajúce sa veľmi špecifickými otázkami.

4. <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/configurations/>

Predsedníctvo dohliada na riadny priebeh rokovaní a správne uplatňovanie rokovacieho poriadku a pracovných metód Rady. Usporadúva tiež rôzne formálne a neformálne zasadnutia v Bruseli a v krajine, ktorá vykonáva rotujúce predsedníctvo.

- Zastupovanie Rady vo vzťahoch s inými inštitúciami EÚ: Predsedníctvo zastupuje Radu vo vzťahoch s inými inštitúciami EÚ, najmä Komisiou a Európskym parlamentom. Jeho úlohou je usilovať sa o dosiahnutie dohody o legislatívnych spisoch prostredníctvom dialógov, neformálnych rokovaní a zasadnutí Zmierovacieho výboru.”⁵

Predsedníctvo v Rade EÚ je rotujúce. Predsedá vždy niektorý z členských štátov a striedajú sa každých 6 mesiacov. Keďže 6 mesiacov je krátka doba, úlohy, ktorými sa budú zaoberať počas predsedníctva sa stanovujú v tzv. “triách” alebo trojiciach, kde 3 nadchádzajúce členské štáty si určia program na najbližších 18 mesiacov. Následne každý z 3 štátov si určí podrobnejší program. V súčasnosti predsedá Rade EÚ Francúzsko. Funkčné obdobie má od 1. januára 2022 do 30. júna 2022. Francúzsko patrí do trojice so štátmi Česká republika a Švédsko, kde Česká republika bude predsedáť v druhom polroku 2022 a následne v prvom polroku 2023 Švédsko.

Program, ktorý si stanovilo Francúzsko počas svojho predsedníctva a jeho priority sa riadia mottom: “Obnova, sila, spolupatričnosť.”:

- „**obnova**, aby Európa mohla podporovať ekologickú a digitálnu transformáciu
- **sila**, aby sme bránili a presadzovali naše hodnoty a záujmy
- **spolupatričnosť**, aby sme budovali a rozvíjali spoločnú európsku víziu prostredníctvom kultúry, našich hodnôt a našej spoločnej histórie”⁶

Priority, ktoré si stanovilo aktuálne predsedníctvo:

- „plnenie programu **európskej suverenity**, teda schopnosti Európy fungovať vo svete tak ako v súčasnosti a brániť svoje hodnoty a záujmy
- budovanie nového európskeho modelu rastu
- vytvorenie Európy s „ľudskejšími rozmermi”⁷

System hlasovania

System hlasovania je rozdelený na tri rôzne typy hlasovania, ktoré sa uplatňujú na základe toho, o akej otázke sa hlasuje:

- Jednoduchá väčšina: v tomto prípade stačí, keď za návrh zahlasuje 14 z 27 hlasujúcich krajín
- Kvalifikovaná väčšina: je potrebné, aby za návrh hlasovalo minimálne 55% členských štátov, ktoré musia spolu predstavovať minimálne 65% počtu obyvateľov EÚ
- Jednomyseľne: pri hlasovaní za tento návrh, sa všetky členské štáty musia zhodnúť a hlasovať rovnako.

Rada EÚ môže pristúpiť k hlasovaniu len v tom prípade, keď je prítomná väčšina členov. Hlasovanie zvyčajne iniciuje predseda Rady⁸.

Európska rada vs. Rada Európskej únie

Pozor! To sú dve rozdielne inštitúcie Európskej únie. Na rozdiel od Rady Európskej únie, Európska rada určuje politické smerovanie a priority EÚ, prijatím záverov. Európska rada neprijíma ani nerokuje o zákonoch. Zástupcovia v Európskej rade sú vždy jeden z každej členskej krajiny EÚ, a to buď hlava štátu alebo predseda vlády. V prípade Slovenskej republiky je zástupcom predseda vlády - Eduard Heger⁹.

5. <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/presidency-council-eu/>

6. <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/presidency-council-eu/>

7. <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/presidency-council-eu/>

8. <https://www.consilium.europa.eu/sk/council-eu/voting-system/>

9. <https://www.consilium.europa.eu/sk/european-council/>